

STEINERHØYSKOLEN
Rudolf Steiner University College

**Fag- og emneplan i
Pedagogikk og elevkunnskap
(60 studiepoeng)**

**Steinerpedagogisk lærerutdanning
med bachelorgrad
(180 studiepoeng)**

Innhold

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1-3 (30 studiepoeng)	4
Innledning	4
Det mangfoldige klasserommet	4
Målgruppe	5
Læringsutbytte	5
Fagets innhold og oppbygging.....	5
Arbeidskrav.....	8
Vurderings-/eksamensformer	9
Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1	12
Læringsutbytte	12
Innhold	13
Arbeidskrav.....	14
Vurdering.....	14
Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 2	15
Læringsutbytte	15
Innhold	16
Arbeidskrav.....	17
Vurdering.....	17
Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 3	18
Læringsutbytte	18
Innhold	19
Arbeidskrav.....	20
Vurdering.....	20
Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4-5 (30 studiepoeng)	22
Målgruppe	22
Læringsutbytte	22
Fagets innhold oppbygning	22
Arbeidskrav.....	22
Vurderings-/eksamensformer	23
Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4	24
Innhold	25
Arbeidskrav.....	26

Vurdering.....	26
Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 5	27
Innledning.....	27
Læringsutbytte	27
Innhold	28
Arbeidsmåter	28
Arbeidskrav.....	29
Vurdering.....	29

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1-3 (30 studiepoeng)

Innledning

Pedagogikk og elevkunnskap er et overordnet profesjonsfag i lærerutdanningen. Det utgjør den lærerfaglige plattformen i samvirke med praksisopplæringen og de fagdidaktiske emnene. Kjernen i faget er hvordan oppdragelse og undervisning kan bidra til alle elevers faglige, sosiale og personlige læring og utvikling. Faget skal være en følgesvenn på veien til å bli lærer og ha en progresjon som følger og forsterker studiene i undervisningsfagene og praksisopplæringen. Det skal gi et bredt kunnskapsgrunnlag i pedagogiske grunnsyn og forskning. I samarbeid med andre fag skal studentene utvikle grunnleggende FoU-kompetanse slik at de kan få utbytte av forskningsbasert kunnskap og gjennomføre mindre, selvstendige FoU-prosjekter.

Kunnskap om steinerpedagogikkens idémessige grunnlag, didaktiske synspunkter og metodiske mangfold og tradisjon er del av faget. Det behandles i kraft av seg selv og kritisk-komparativt i møte med relevant pedagogisk teori og aktuell forskning. Steinerpedagogikken ble utviklet av Rudolf Steiner med utgangspunkt i hans antroposofiske virksomhet. Til en steinerpedagogisk lærerkompetanse hører derfor kjennskap til og bearbeidelse av utvalgte temaer fra antroposofien. Det gjelder særlig forholdet mellom utviklingsprosesser i barndom og ungdomstid og vektleggingen av handlingsbaserte, emosjonelle og tankemessige læringsmodaliteter. Sentralt er også en didaktikk orientert mot læringskrittene på veien fra sansbare erfaringer til begrepsmessig forståelse. Overordnet sett dreier det seg om sammenhenger mellom de materielle og de spirituelle aspektene ved tilværelsen. Steinerskolene henter inspirasjon til en human og etisk orientert pedagogikk fra en slik helhetstenkning.

Faget skal gi impulser til faglig forståelse, til lærerens selvforståelse og til utviklingen av en profesjonell kompetanse integrert med personlig vekst og danning. Kunstfagdidaktikk og kunstnerisk-praktiske øvelser er integrert i den faglige undervisningen for å styrke danning, kunnskapsbearbeidelse og undervisningskunstneriske ferdigheter.

Målene for læringsutbyttene følger progresjonen i praksisopplæringen. Studentene starter med å ta ansvar for begrensede deler av og perspektiver ved undervisningen. Etterhvert tar de, under veiledning av praksislærer, ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av et flerfaglig undervisningsopplegg over flere uker. Emnene har også en progresjon i dybde, idet arbeidet med de enkelte undervisningsfagene og praksisopplæringen stadig åpner for ny kunnskap og refleksjon. Derfor vil enkelte temaer bli behandlet to ganger. Et eksempel er at den steinerpedagogiske utviklingsdidaktikken behandles både i første og tredje studieår, men med forskjellige innfallsvinkler og andre mål for selvstendig bearbeidelse og kritisk refleksjon.

Det mangfoldige klasserommet

Dagens samfunn er preget av mangfold og pluralisme. Til skolen kommer barn og unge som har del i ulike kulturer, religioner, livssyn og levemåter. I tillegg er det stor variasjon i elevenes sosiale

bakgrunn og språklige tilhørighet. Skolen trenger lærere som kontinuerlig arbeider med å skape et inkluderende klasserom. Temaer som berører mangfold, pluralisme, menneskerettigheter, demokrati, kristne tradisjoner, andre religioner, sekularisering, fundamentalisme og etikk, er basert på et flerfaglig samarbeid mellom *Pedagogikk og elevkunnskap, Norsk og Samfunnsfag*, men hører særlig til emnene 1 - 3 i *Pedagogikk og elevkunnskap*.

I emne 1 inngår temaene *Profesjonsetikk, Livssynsmangfold, Skolens samfunnsmandat og Didaktikk*. I emne 2 inngår temaet *Oppvekst, sosialisering og identitet og Klasseledelse og undervisning*. I emne 3 inngår temaene i *Metodemangfold og tilpasset opplæring og Personlig og profesjonell utvikling i læreryrket*.

«Det mangfoldige klasserommet» tilsvarer 10 stp til sammen.

Målgruppe

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1 – 3 er obligatoriske emner som inngår i studieprogrammet *Steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad*.

Eksterne søkere til Pedagogikk og elevkunnskap 1 på Steinerhøyskolen må ha bestått lærerutdanning eller annen relevant grunntutdanning for undervisning i norsk steinerskole.

Læringsutbytte

Læringsutbyttet er nærmere beskrevet i emneplanene.

Fagets innhold og oppbygging

Pedagogikk og elevkunnskap 1 er bygget opp av tre emner à 10 studiepoeng. Fagets oppbygging er som tabellen under viser.

Semester	Emnenavn	Studiepoeng
Høst 1.studieår	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1: Læring og utvikling. Undervisningskunst og kunst i undervisningen.	10
Vår 1.studieår	Pedagogikk og elevkunnskap, emne 2: Læreren og elevmangfoldet. Begynneropplæring.	10

Vår 2.studieår	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 3: Metodemangfold og tilpassing. Spesialpedagogiske temaer. Lærerens personlige og profesjonelle utvikling.	10
----------------	--	----

Kunnskapsforankring

Faget er forankret i pedagogikk forstått som vitenskapsfag samt som kunstnerisk aktivitet, med en erfaringsbasert kunnskapskjerne. Pensumstoffet er hentet fra vitenskapelige tekster knyttet til grunnlagsproblemer i faget, samt hentet fra et rikt tilfang av nasjonale og internasjonale tekster utarbeidet gjennom 100 år med steinerpedagogisk erfaring og kunnskapsutvikling. Nyere nasjonal og internasjonal forskning på sentrale områder for faget vil bli vektlagt. I undervisningen vil studentene få øving i å forstå faget som akademisk disiplin, herunder å lese vitenskapelige tekster, akademisk skriving samt få innføring i forskningsmetoder. I tillegg vil studentene få øving i å utøve pedagogikk som kunstnerisk aktivitet.

Kunnskap om steinerpedagogikkens filosofiske grunnlag, didaktiske synspunkter og metodiske mangfold er en viktig del av faget. Det behandles i kraft av seg selv og kritisk-komparativt i møte med bredden av annen pedagogisk forskning.

Psykososialt læringsmiljø

Lærerens oppgave er å fremme helse, trivsel og læring. Sentrale temaer i faget pedagogikk og elevkunnskap er mestring, motivasjon, læring og relasjoner. Faget vil arbeide med kunnskaper om disse temaene, ferdigheter i hvordan man utvikler og vedlikeholder et godt læringsmiljø og holdninger til å både støtte og utfordre elevene.

Samiske forhold og rettigheter

Pedagogikkfaget skal bidra til interkulturell kompetanse som kvalifiserer for å ivareta opplæring om samiske forhold, samiske barns rettigheter og samenes status som anerkjent urfolk. Den interkulturelle kompetansen i pedagogikk innbefatter kunnskap om ulike samiske kulturuttrykk og språk, levemåter og kamp for politiske og utdanningsmessige rettigheter i et historisk perspektiv.

Bærekraftig utvikling

Gjennom kunnskapsformidling og relevant praksis skal utdanningen bidra til at studentene stiller spørsmål, ser sammenhenger og identifiserer problemer. Denne kompetansen må utvikles gjennom hele studietiden og knyttes til alle fag. Etske overveielser og evnen til å se nye muligheter er avgjørende for bærekraftig utvikling, både nasjonalt og globalt. Morgendagens skole krever lærere som kan inspirere sine elever til å utforske og skape.

Mediekompetanse og digital kompetanse

Pedagogikkfaget skal bidra til at studenten forstår den gjensidige påvirkningen mellom skole, teknologi og samfunn. Spesielt skal faget danne grunnlag for at studenten forstår historiske

sammenhenger i skjæringspunktet mellom pedagogikk, samfunn og teknologisk utvikling og at studenten kan veilede sine elever i bruk av teknologi.

Internasjonale perspektiver

Pedagogikkfaget skal forberede studentene på et framtidig yrke i et læringsmiljø preget av mangfold og pluralisme. Det innbefatter kunnskap om skolens samfunnsmandat, elevens rettigheter, og kunnskap om hvordan elevenes ressurser kan tas i bruk i det mangfoldige klasserommet. Skoleutvikling ses i et komparativt internasjonalt perspektiv som innebærer et hovedfokus i pedagogikkfaget på utvikling av lærerens profesjonelle handlekraft og endringskompetanse. Dette innebærer bruk av relevant og komparativ internasjonal forskning, faglitteratur og nettressurser, deriblant steinerpedagogisk faglitteratur.

Fagets arbeids- og undervisningsformer

Undervisningen vil være organisert i klasse og seminargrupper og vil delvis være basert på forelesninger. I tillegg vil studentene møte ulike arbeidsformer som for eksempel individuelt studiearbeid og gruppearbeid. Det blir lagt vekt på studentaktive arbeidsformer der studentene kan utvikle ferdigheter som er relevante for profesjonelt lærerarbeid, for eksempel gjennom muntlige presentasjoner, undervisningsøvinger, dramatisering og rollespill. Arbeid med studentenes erfaringer i praksisopplæringen og individuelle skriveoppgaver med lærer- og/eller studentrespons hører til i faget. I hvert emne inngår det arbeid med flerfaglige temaer.

Estetiske arbeidsmåter

Estetiske arbeidsmåter er sentrale i faget Pedagogikk og elevkunnskap på to måter, som del av studentenes profesjonsrettete dannelsesvei, og som øvelse av undervisningsferdigheter.

Musikk

Gode vokale ferdigheter, evne til musisk bevegelse og mestring av et instrument er del av en steinerpedagogisk lærerkompetanse. Emne 1 gir studentene grunnleggende opplæring i utøvende, lyttende og skapende musikkvirksomhet. I emne 2 settes musisk virksomhet inn i et utviklingsperspektiv, med vekt på begynneropplæringen. Refleksjon over musikkdidaktikk og -metodikk knyttes til utøvende musisering, dans, komponering og til musikk som estetisk arbeidsmåte i og på tvers av skolefag. I emne 3 fortsetter arbeidet med musikkformidling.

Eurytmi

Musikkens og språkets grunnelementer danner utgangspunktet for eurytmisk dans og bevegelse, der oppmerksomheten er rettet mot kvalitative nyanser i forhold til klanger, språklyder, puls og rytmer. Studentene får da mulighet til å oppleve eurytmifaget, gjøre egne erfaringer og å få forståelse for fagets muligheter utfra et kunstnerisk- og praktisk/pedagogisk perspektiv.

Maling-tegning

Studentene får en introduksjon til maling-tegning i emne 1. I steinerpedagogisk arbeid er billedkunst en viktig faktor for læring, personlig vekst og utvikling. Teorifag fordypes og fordøyes gjennom tegning og maling. I tillegg pleies faget gjennom alle skoleår som selvstendig uttrykksform.

Studentene arbeider for å beherske mange deler av billedkunstoffaget, både teknisk og uttrykksmessig. Øvelser som tar i bruk ulike tegne- og maleteknikker samt teoretisk og praktisk tilnærming til fargelære er et grunnlag. I tillegg legges det vekt på en allmenn kunnskap om fagområdet historiske utvikling.

Etter hvert arbeider studentene med oppgaver som er rettet direkte mot klassetrinn og temaer. Maling-tegning er da integrert i fagplanene for norsk, matematikk, samfunnsfag og naturfag.

Praksisopplæring

Studenter, faglærere og praksislærere samarbeider om å planlegge og oppsummere praksisperiodene. Oppgaver studenter utfører i praksis knyttes til undervisningen i pedagogikk og elevkunnskap. Praksisopplæring er nærmere beskrevet i programplanen og i egen fagplan for praksis.

Skikkethetsvurdering

Lærerutdanningsinstitusjoner har ansvar for å vurdere om studenter er skikket for læreryrket. Løpende skikkethetsvurdering foregår gjennom hele studiet og inngår i en helhetsvurdering av studentens faglige og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer. En student som utgjør en mulig fare for elevens liv, fysiske og psykiske helse, rettigheter og sikkerhet, er ikke skikket for yrket. Studenter som viser liten evne til å mestre læreryrket, skal så tidlig som mulig i utdanningen få melding om dette. De skal få råd og veiledning for å gjøre dem i stand til å oppfylle kravene om lærerskikkethet eller få råd om å avslutte utdanningen. Beslutninger om skikkethet kan fattes gjennom hele studiet. Se Steinerhøyskolens hjemmeside for mer informasjon om skikkethetsvurdering.

Arbeidskrav

Arbeidskrav skal være levert/utført innen fastsatt(e) frist(er). Arbeidskrav inkluderer både muntlige og skriftlige fremføringer, fremføringer av kunstformer (skulpturer, maling, musikk, dikt, drama, dans) og muntlig/skriftlig respons på andres arbeidskrav. Nærmere retningslinjer gis i de ulike emneplanene.

Gyldig fravær dokumentert med for eksempel sykemelding gir ikke fritak fra arbeidskrav. Studenter som på grunn av sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak ikke leverer/utfører arbeidskrav innen fristen, kan få forlenget frist. Frist for ny innlevering av det aktuelle arbeidskravet bestemmes av faglærer i hvert enkelt tilfelle.

Arbeidskrav vurderes til «Godkjent» eller «Ikke godkjent». Studenter som leverer/utfører arbeidskrav innen fristen, men som får vurderingen «Ikke godkjent», har anledning til inntil to nye innleveringer. Studenten må da selv avtale ny innlevering av det aktuelle arbeidskravet med faglærer. Studenter

som ikke leverer/utfører arbeidskrav innen den nye fastsatte fristen og som ikke har dokumentert gyldig årsak, får ingen nye forsøk.

Arbeidskrav omfatter også krav om tilstedeværelse. Arbeidet med fagdidaktikk tilstreber en god likevekt mellom teori, estetiske arbeidsmåter og pedagogisk praksis. Dette forutsetter samhandling med andre studenter og faglærere om sentrale utfordringer i faget, vurdering av undervisning og undervisningsøvelser. Denne delen av en lærers handlingskompetanse kan ikke tilegnes kun ved lesing, men må opparbeides i reell dialog og ved tilstedeværelse i undervisningen. Det kreves derfor oppmøte på minimum 80 % i alle emner. Ved fravær utover 20 %, og inntil 40 %, vil det kunne gis kompensatorisk arbeid som kan inkludere krav om oppmøte. Form og omfang bestemmes av faglærer. Ved fravær utover 40 % vil studenten trekkes fra eksamen i emnet. Fravær dokumentert med for eksempel sykemelding, gir ikke fritak for kravet om deltakelse og eventuelt kompensatorisk arbeid.

Nærmere informasjon om arbeidskrav finnes i den enkelte emneplan.

Vurderings-/eksamensformer

Sem.	Emnekode og emnenavn	Sp.	Vurderings-/eksamensform	Vurderingsuttrykk	Sensor
Høst	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1	10	Mappeeksamen knyttet til tre arbeidskrav. Muntlig presentasjon	Bestått – Ikke bestått	To interne sensorer
Vår	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 2	10	Individuell skriftlig hjemmeeksamen	A-F	To interne sensorer
Vår	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 3	10	Individuell skriftlig hjemmeeksamen	A-F	Intern og ekstern sensor

Samlet vurdering

Studentene gis avsluttende vurdering i Pedagogikk og elevkunnskap 1 (30 studiepoeng) når emne 1, emne 2 og emne 3 er gjennomført med bestått karakter. Emnene 2 og 3 blir vurdert likt ved samlet karakter.

Vurderingskriterier

Symbol	Betegnelsen	Kvalitativ beskrivelse av eksamen
A	Fremragende	Viser fremragende kunnskaper og ferdigheter innenfor kompetanseområdene i faget. Viser fremragende evne til refleksjon og selvstendig tenkning i forhold til læringsmål, fagets egenart og tilrettelegging av et godt læringsmiljø.
B	Meget god	Viser meget gode kunnskaper og ferdigheter innenfor kompetanseområdene i faget. Viser meget god evne til refleksjon og selvstendig tenkning i forhold til læringsmål, fagets egenart og tilrettelegging av et godt læringsmiljø.
C	God	Viser gode kunnskaper og ferdigheter innenfor kompetanseområdene i faget. Viser god evne til refleksjon og selvstendig tenkning i forhold til læringsmål, fagets egenart og tilrettelegging av et godt læringsmiljø.
D	Nokså god	Viser begrensede kunnskaper og ferdigheter innenfor kompetanseområdene i faget. Viser begrenset evne til refleksjon og selvstendig tenkning i forhold til læringsmål, fagets egenart og tilrettelegging av et godt læringsmiljø.
E	Tilstrekkelig	Tilfredsstillende minimumskravene til kunnskaper og ferdigheter innenfor kompetanseområdene i faget. Viser noe evne til refleksjon og selvstendig tenkning i forhold til læringsmål, fagets egenart og tilrettelegging av et godt læringsmiljø.
F	Ikke bestått	Har utilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter innenfor kompetanseområdene i faget. Viser dårlig evne til refleksjon og selvstendig tenkning i forhold til læringsmål, fagets egenart og tilrettelegging av et godt læringsmiljø.

Vurderingskriterier ved bruk av eksamensuttrykkene Bestått - Ikke bestått:

Bestått: Tilsvarende kriteriene for karakterene A-D

Ikke bestått: Tilsvarende kriteriene for karakterene E-F

Vurderingskriterier muntlig eksamen

Symbol	Betegnelse	Kvalitativ beskrivelse av eksamen
A	Fremragende	Fremragende prestasjon, som utmerker seg gjennom særdeles god fagforståelse, selvstendig refleksjon og originalitet. Særdeles god struktur og sammenheng i fremstillingene.
B	Meget god	Meget god prestasjon der studenten viser meget god fagforståelse og selvstendig refleksjon. Fremstillingene er sammenhengene og godt strukturert.
C	God	Solid prestasjon. Studenten viser alminnelig god fagforståelse og evne til selvstendig refleksjon. Studenten viser oversikt over det sentrale kunnskapsstoffet.
D	Nokså god	Prestasjonen er under gjennomsnittet. Fremstillingene har mangler når det gjelder kunnskapsoversikt, strukturering, sammenheng og sentrering. Studentens forståelse og egen refleksjon over stoffet er overfladisk.
E	Tilstrekkelig til bestått	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskrav til kunnskapsoversikt og faglig forståelse. Det er store mangler i fagkunnskap og fagforståelse og mangelfull sammenheng i fremstillinger.
F	Ikke godkjent	Prestasjonen tilfredsstillende ikke minimumskravene til kunnskapsoversikt, forståelse og til sammenheng i fremstillingene.

Rettigheter og plikter ved eksamen

Rettighetene og pliktene til eksamenskandidaten går frem av forskrift om studier og eksamen ved Steinerhøgskolen. Forskriften beskriver blant annet vilkår for ny/utsatt eksamen, klageadgang og hva som blir regnet som fusk ved eksamen.

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1

Emnekode og emnenavn	PEL1.1 Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1: Læring og utvikling. Undervisningskunst og kunst i undervisningen.
Engelsk emnenavn	<i>Pedagogy 1, course 1: Learning and development. The art of teaching and art in education.</i>
Studieprogrammet emnet inngår i	Steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad
Studiepoeng	10
Semester	Høst i 1. studieår
Undervisningsspråk	Norsk

Læringsutbytte

Etter fullført Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1 har studenten følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om skolens formål og demokratiske mandat
- har kunnskap om dagens skole i lys av religiøst mangfold, norsk livssynshistorie og tema som kristendom, sekularisering og pluralisme
- har kunnskap om elevenes rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- kjenner til sentrale utviklingslinjer i pedagogikkens idéhistorie
- har bred kunnskap om sentrale didaktiske prinsipper og ulike teoretiske perspektiver på motivasjon, læring og utvikling, deriblant steinerpedagogiske perspektiver
- har kunnskap om ideer og begreper knyttet til antroposofisk menneskekunnskap som grunnlag for pedagogisk praksis
- har kunnskap om krav og forventninger til lærerrollen, profesjonsetikk og egenutvikling
- har grunnleggende kunnskap om systematisk observasjon av elever
- har kunnskap om kunst som erkjennelses- og uttrykksform
- har kunnskap om å knytte undervisningen på en etisk forsvarlig måte opp mot natur, miljø og bærekraft

Ferdigheter

Studenten

- kan drøfte hvordan menneskerettighetene og barns rettigheter er aktuelle i ulike skolesituasjoner
- kan reflektere over skolens normative grunnlag i lys av religiøs- og livssynsmessig mangfold
- kan kommunisere og samarbeide med elever og foresatte med ulike livssyn, ulike sosiale bakgrunner, og ulike språklige tilhørigheter
- kan anvende fagbegrep og begrunne didaktiske valg i teori om læring og undervisning
- kan drøfte og anvende kunnskap om barn og unges utvikling og analysere de pedagogiske konsekvensene dette kan ha for arbeidet i skolen
- kan planlegge og gjennomføre systematisk observasjon og analysere data fra observasjonene
- kan bruke en forskende holdning i refleksjon om ulike perspektiver på mennesket som biologisk, sjelelig og åndelig vesen
- kan bruke estetiske arbeidsformer i undervisningen og anvende kunstfaglige øvelser for egen danning og faglig utvikling
- kan integrere etiske perspektiver på natur, miljø og bærekraft i undervisningen

Generell kompetanse

Studenten

- har kunnskap om og kan drøfte pedagogiske og didaktiske muligheter og utfordringer i lys av skolens samfunnsmandat
- er lydhør for profesjonsetiske prinsipper og dilemmaer knyttet til elevers læring og utvikling
- kan reflektere over betydningen av lærerens menneskelige og faglige egenskaper i læringsarbeidet med barn
- kan planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elevene med utgangspunkt i relevant kunnskap, gjeldende læreplaner og eksisterende ramme faktorer

Innhold

Tema 1: Skolens samfunnsmandat

- demokratisk kompetanse, elevenes rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- dagens skole i lys av aktuelle mangfoldsperspektiver
- natur, miljø og bærekraft
- Steinerskolens historie og utvikling

Tema 2: Pedagogiske grunnelementer

- pedagogisk idéhistorie
- det utviklingsdidaktiske grunnlaget i steinerpedagogikken
- antroposofisk menneskekunnskap

- utviklings- og læringsteorier
- undervisningskunst og kunst i undervisningen

Tema 3: Lærerrollen og didaktikk

- læreplaner
- planlegging av undervisning og læring
- musikk og maling-tegning

Arbeidskrav

Det inngår tre skriftlige oppgaver i arbeidskravene i dette emnet, et til hvert av de tre temaene: 1. Skolens samfunnsmandat, 2. Pedagogiske grunnelementer og 3. Lærerrollen og didaktikk.

Arbeidskravene må være godkjent for at studentene skal kunne avlegge eksamen i emnet. De tre arbeidskravene samles i mappe, med tillegg av et kort refleksjonsnotat. Mappen skal leveres som eksamen i emnet.

Se fagplandelen ovenfor for nærmere informasjon om krav til innlevering og vilkår ved manglende innlevering.

Vurdering

Eksamensform

- 1) Individuell mappe basert på tre arbeidskrav, til sammen 4000 ord +/- 10 %
- 2) Presentasjon på 10-15 minutter av et tema hentet fra emnet.

Hjelpemiddel til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt brukt.

Sensorordning

To interne sensorer. Tilsynssensor er tilknyttet emnet i henhold til Steinerhøgskolens retningslinjer.

Vurderingsuttrykk

Bestått / Ikke bestått.

Ny/utsatt eksamen

Ny/utsatt eksamen blir arrangert som ved ordinær eksamen.

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 2

Emnekode og emnenavn	PEL1.2 Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 2: Læreren og elevmangfoldet. Begynneropplæring.
Engelsk emnenavn	<i>Pedagogy 1, course 2: The teacher and pupil diversity. Beginning school.</i>
Studieprogrammet emnet inngår i	Steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad
Studiepoeng	10
Semester	Vår i 1. studieår
Undervisningsspråk	Norsk

Læringsutbytte

Etter fullført Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 2 har studenten følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om forholdet mellom identitet, livssyn og verdier hos elever
- har kunnskap om dagens oppvekstvilkår og skole i lys av kulturelt og religiøst mangfold
- har kunnskap om flerspråklighet og læring
- har bred kunnskap om læring, motivasjon, læringsstrategier og vurderingsmåter tilpasset eleven
- har kunnskap om elementer i antroposofisk menneskekunnskap som nøkler til metodisk mangfold
- har kunnskap om arbeidsmåter for god klasseledelse og godt samarbeid med foresatte
- har kunnskap om overgangen barnehage – skole og om 1.klassepedagogikken i steinerskolene
- har kunnskap om sentrale didaktiske prinsipper som er aktuelle i begynneropplæringen
- har kunnskap om hvordan praktiske, skapende og estetiske læreprosesser kan påvirke helse, trivsel og læring

Ferdigheter

Studenten

- kan diskutere sider ved kompleksiteten i barns oppvekstbetingelser i dagens samfunn
- kan reflektere over skolens normative grunnlag i lys av religiøst og livssynsmessig mangfold
- kan planlegge, lede, variere og vurdere læringsarbeid i elevfellesskapet og tilpasset den enkelte eleven
- kan iverksette kunnskap om steinerpedagogikkens metodiske prinsipper i forbindelse med praksisopplæringen
- kan observere og analysere elevenes læringsstrategier og læringsutbytte ved hjelp av forskjellige vurderingsformer og kartleggingsmetoder og trekke konsekvenser for arbeidet med læringen
- kan anvende fagbegreper og begrunne sine didaktiske valg i forhold til teorier om begynneropplæring, læring og undervisning
- kan anvende kunnskap om overgangen barnehage – skole for å skape gode, alderstilpassete læringsmiljøer i begynneropplæringen

Generell kompetanse

Studenten

- kan lede læringsarbeid med omsorg, innsikt og respekt for den enkelte elev, de foresatte og kolleger
- kan praktisere god dialog med elever, foresatte, kolleger og andre instanser om elevenes faglige, personlige og sosiale læring og utvikling

Innhold

Tema 1: Oppvekst, sosialisering og identitet

- oppvekstvilkår i et historisk og sosiologisk perspektiv
- identitetsutvikling i det mangfoldige samfunnet
- antroposofisk menneskekunnskap; etisk individualisme

Tema 2: Begynneropplæring

- overgang barnehage – skole
- 1. klassepedagogikk
- inkluderende læringsmiljø, lek og vennerelasjoner
- læringsstrategier, motivasjon og mestring
- undersøkende og estetiske læringsformer
- tverrfaglig undervisning og organisering av læringsaktivitet
- eurytmi, musikk

Tema 3: Klasseledelse og undervisning

- klasseledelse, relasjoner og læringsmiljø
- læremidler
- kartlegging, arbeids- og vurderingsformer
- skole & hjem, foreldresamarbeid

Arbeidskrav

Portaloppgave musikk

Instrumental og vokal fremføring av et avtalt antall musikkstykker og/eller sanger i gruppe.

Individuell prøve i grunnleggende musikkteori. Formålet med arbeidskravet er å sikre at studentene har grunnleggende teoretiske og praktiske ferdigheter i musikk, som grunnlag for det videre arbeidet med musikk.

1. klassepedagogikk

Individuelt refleksjonsnotat på 1000 ord +/- 10 % om overgangen barnehage-skole og steinerskolens læreplan for 1. klasse.

Oppvekst, sosialisering og identitet

Individuell skriftlig oppgave på 1000 ord +/- 10 % om oppvekst, sosialisering og identitetsutvikling i det mangfoldige samfunnet.

Vurdering

Eksamensform

Individuell skriftlig hjemmeksamen. Varighet: 3 dager.

Sensurordning

Eksamen vurderes av to interne sensorer.

Tillatte hjelpemidler

Alle hjelpemidler tillatt.

Vurderingsuttrykk

Det benyttes en gradert karakterskala fra A til E for bestått eksamen og F for ikke bestått eksamen.

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 3

Emnekode og emnenavn	PEL1.3 Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 3: Metodemangfold og tilpassing. Spesialpedagogiske temaer. Lærerens personlige og profesjonelle utvikling.
Engelsk emnenavn	<i>Pedagogy 1, course 3: Adapted education. Special needs in education. The teacher's personal and professional development.</i>
Studieprogrammet emnet inngår i	Steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad
Studiepoeng	10
Semester	Vår i 2. studieår
Undervisningsspråk	Norsk

Læringsutbytte

Etter fullført Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 3 har studenten følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om elementer i antroposofisk menneskekunnskap som bakgrunn for steinerpedagogisk metodikk
- har kunnskap om forskjellige former for motivasjon, læreforutsetninger og læringsformer i steinerpedagogisk og annen fagtradisjon
- kjenner til aktuell forskning om metodiske prinsipper for god opplæring
- har kunnskap om tilpasset opplæring; bruk av varierte arbeidsmåter og vurderingsformer
- har kunnskap om bruk av digitale læringsverktøy i undervisningen
- har kunnskap om rammebetingelser for spesialpedagogisk arbeid i grunnskolen
- har kunnskap om ulike vansker som kan hemme læring og sosialisering
- har kunnskap om hvordan steinerpedagogikken kan tilrettelegges for elever med særskilte behov
- kjenner til aspekter ved personlig og profesjonell utvikling i læreryrket

Ferdigheter

Studenten

- kan planlegge, lede, variere og vurdere læringsarbeid i elevfellesskapet og tilpasset den enkelte eleven
- kan iverksette kunnskapen om steinerpedagogikkens metodiske prinsipper i forbindelse med praksisopplæringen
- kan observere og analysere elevenes læringsstrategier og læringsutbytte ved hjelp av forskjellige vurderingsformer og kartleggingsmetoder og trekke konsekvenser for arbeidet med læringen
- kan bruke kunnskap om læremidler og digitale læringsverktøy i tilpassete undervisningsopplegg
- kan legge til rette for estetisk opplevelse, erfaring og erkjennelse som dannelsesverdier i skolen
- kan planlegge og delta i utviklings- og endringsprosesser i skolen, og kan kritisk vurdere disse i etterkant

Generell kompetanse

Studenten

- kan lede læringsarbeid med omsorg, innsikt og respekt for den enkelte elev, de foresatte og kolleger
- har kunnskap om og kan drøfte didaktiske konsekvenser, utfordringer og muligheter i en skole preget av språklig, kulturelt og religiøst mangfold
- kan aktivt forholde seg til hvordan profesjonelle verdivalg påvirker elevenes læringsarbeid og kan kommunisere og analysere profesjonsetiske utfordringer både med hjemmet, kolleger og andre samarbeidspartnere

Innhold

Tema 1: Metodemangfold og tilpasset opplæring

- læringsfellesskapet av jevnaldrende; felles lærestoff, individuelle uttrykk
- individuelle motivasjonsfaktorer og strategier i læringsarbeid
- ideer fra antroposofisk menneskekunnskap for mangfold i undervisningen
- metodiske prinsipper i steinerpedagogikken
- sanser og sanseerfaring som grunnlag for metodemangfold

Tema 2: Spesialpedagogiske temaer

- formelle og organisatoriske rammebetingelser for spesialpedagogisk arbeid i skolen
- ulike vansker som kan hemme læring og sosialisering; diagnoser og problembeskrivelse, behandling og tiltak
- forebygging av og tiltak mot mobbing
- inkludering og spesialpedagogisk oppfølging i skolen; samarbeid med foresatte og faglige instanser

Tema 3: Personlig og profesjonell utvikling i læreryrket

- antroposofiske perspektiver på egenutvikling i læreryrket
- profesjonsetikk
- utvikling av pedagogisk kreativitet og intuisjon
- endringskompetanse

Tema 4: Estetiske arbeidsmåter

- musikk
- språkforming og dramaøvelser

Arbeidskrav

Tilpasset opplæring

- Gruppearbeid om metodemangfold og tilpasset opplæring i steinerpedagogikken, med muntlig presentasjon på ca. 15 minutter.
- Individuell skriftlig oppgave på 1000 ord +/- 10 %.

Sanser og sanseerfaring som grunnlag for metodemangfold

Individuell skriftlig oppgave på 2000 ord +/- 10 % om sanser og sanseerfaring som grunnlag for metodemangfold.

Biografi

En 15-20 minutters individuell, forberedt presentasjon av biografien til et menneske som har levd med en funksjonshemming, eventuelt fra foreldreperspektiv.

Vurdering

Eksamensform

Individuell skriftlig hjemmeksamen. Varighet: 3 dager.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt brukt.

Sensorordning

Intern og ekstern sensor.

Vurderingsuttrykk

Det benyttes en gradert karakterskala fra A til E for bestått og F for ikke bestått eksamen.

Ny/utsatt eksamen

Ny/utsatt eksamen arrangeres som ved ordinær eksamen.

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4-5 (30 studiepoeng)

Målgruppe

Pedagogikk og elevkunnskap, emne 4 og 5 er obligatoriske emner for studenter i steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad.

Eksterne søkere til Pedagogikk og elevkunnskap 1 på Steinerhøyskolen må ha bestått lærerutdanning eller annen relevant grunnutdanning for undervisning i norsk steinerskole.

Læringsutbytte

Læringsutbyttet er beskrevet i emneplanene.

Fagets innhold oppbygning

Semester	Emnenavn	Studiepoeng
Høst 3.studieår	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4: Skolen som organisasjon. Sammenhenger og utviklingslinjer i steinerskolens læreplan. Kunstprosjekt.	15
Høst 3.studieår	Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 5: FoU-oppgave	15

For innhold, se Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1-3.

Arbeidskrav

Se Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 1-3.

Vurderings-/eksamensformer

Sem.	Emnekode og emnenavn	Sp.	Vurderings-/eksamensform	Vurderingsuttrykk	Sensor
Høst	Pedagogikk og elevkunnskap, emne 4	15	Fremføre kunstprosjekt i gruppe	Bestått – Ikke bestått	To interne sensorer
Høst	Pedagogikk og elevkunnskap, emne 5	15	FoU-oppgave	A-F	Intern og ekstern sensor

Samlet vurdering

Studentene gis avsluttende vurdering i Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4 og 5 (30 studiepoeng) når emne 4 og emne 5 er gjennomført med bestått karakter. Vurderingen i emne 5 angir emnets samlede karakter.

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4

Emnekode og emnenavn	PEL1.4 Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4: Skolen som organisasjon. Sammenhenger og utviklingslinjer i steinerskolens læreplan. Kunstprosjekt.
Engelsk emnenavn	<i>Pedagogy 1, course 4: School as an organization. Connections and lines of development in the Waldorf curriculum. Art project.</i>
Studieprogrammet emnet inngår i	Steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad
Studiepoeng	15
Semester	Høst i 3. studieår
Undervisningsspråk	Norsk

Læringsutbytte

Etter fullført Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4 har studenten følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om ulike samarbeids- og ledelsesformer i en steinerskole
- har kunnskap om sentrale innhold, arbeidsmåter og tverrfaglige motiver knyttet til hvert skoleår i steinerskolens læreplaner, fra 1. klasse til 3. videregående trinn
- kan analysere læreplantekster
- kjenner til den norske skolens, utdanningens og lærerens mandat og funksjon til ulike tider samt steinerskolens utvikling i Norge og i verden
- har dagsaktuell kunnskap om lover og forskrifter som forplikter til etisk refleksjon og handlingskompetanse i yrkesutøvelsen som lærer
- har kunnskap om skolekultur og skolens potensial som kulturarena

Ferdigheter

Studenten

- kan analysere lærerrollen i norsk skole og steinerskolen i et historisk, filosofisk, samfunnmessig og internasjonalt perspektiv
- kan bruke kunnskap om læreplaner i undervisningsplanlegging og lokalt læreplanarbeid
- kan forklare og reflektere over lærerrollen i forhold til forskjellige perspektiver
- kan drøfte og reflektere over yrkesetiske perspektiver og dilemmaer
- kan planlegge og delta i utviklings- og endringsprosesser i skolen, og kan kritisk vurdere disse i etterkant
- kan planlegge og delta i kulturarrangementer i skolen

Generell kompetanse

Studenten

- kan aktivt forholde seg til hvordan profesjonelle verdivalg påvirker elevenes læringsarbeid og kan kommunisere og analysere profesjonsetiske utfordringer både med hjemmet, kolleger og andre samarbeidspartnere
- har innsikt i lærerrollens utvikling og de utfordringer læreren står overfor som oppdrager i et pluralistisk og flerkulturelt samfunn
- kan fremme fellesskap gjennom kulturelle erfaringer i læringsfellesskap preget av språklig og kulturelt mangfold

Innhold

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 4 består av tre temaer.

Tema 1: Skolen som organisasjon

- strukturer, samarbeid og ledelse i en steinerskole
- skoleutvikling; steinerskolenes utvikling og fremtidsmål
- den norske skolen og steinerskolen i et internasjonalt perspektiv

Tema 2: Sammenhenger og utviklingslinjer

- læreplanhistorie og læreplanutvikling
- helhet og sammenheng i steinerskolenes trettenårige læreplan, 1. klasse – 3. videregående trinn
- gjeldende læreplan i grunnskolen

Tema 3: Kunstprosjekt

- skolekultur, skolen som kulturarena
- feiringer og prosjekter på tvers av klasser og fag

Arbeidskrav

Case om kollegiesamarbeid

Informasjon gis ved studiestart.

Analyse av læreplantekster

Informasjon gis ved studiestart.

Kunstprosjekt

Informasjon gis ved studiestart.

Vurdering

Eksamensform

Presentasjon av kunstprosjekt i gruppe. Mål, innhold, gruppestørrelse og omfang avtales mellom faglærere og studentene.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt brukt.

Sensorordning

To interne sensorer. Tilsynssensor er tilknyttet emnet i henhold til Steinerhøyskolens retningslinjer.

Vurderingsuttrykk

Bestått/ikke bestått.

Ny/utsatt eksamen

Ny/utsatt eksamen blir arrangert som ved ordinær eksamen.

Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 5

Emnekode og emnenavn	PEL1.5 Pedagogikk og elevkunnskap 1, emne 5. FoU-oppgave
Engelsk emnenavn	<i>Pedagogy 1, course 5.</i>
Studieprogrammet emnet inngår i	Steinerpedagogisk lærerutdanning med bachelorgrad
Studiepoeng	15
Semester	Høst i 3. studieår
Undervisningsspråk	Norsk

Innledning

FoU-oppgaven er et selvstendig og forsknings- og litteraturbasert skriftlig arbeid der kandidatene skal formulere og besvare en relevant problemstilling. FoU-oppgaven er lagt til faget pedagogikk og elevkunnskap og skal ha relevans til lærerprofesjonen. Tematisk skal FoU-oppgaven forankres i studentenes undervisningsfag de første årene og/eller faget pedagogikk og elevkunnskap.

FoU-oppgaven skal gi studentene muligheter til å dokumentere sin faglige kunnskap og innsikt gjennom belysning og drøfting av et faglig problem eller en faglig spørsmålsstilling som er relevant for lærerarbeid i grunnskolen. FoU-oppgaven er en problemløsningsprosess, og skal gi studentene erfaring med å søke og anvende litteratur og bygge på selvvalgt pensum. Oppgavens tankegang, argumenter og refleksjoner skal være faglig underbygget og dokumentert. Retningslinjer for akademisk skriving og akademisk integritet skal følges.

FoU-oppgaven er et individuelt arbeid. Fremstillingen skal være i samsvar med regler og retningslinjer for akademisk forfatterskap/rapportering. Oppgaven skal ha et omfang på 10.000 – 12.000 ord. Den skal leveres til fastsatt dato og presenteres muntlig.

Læringsutbytte

Etter fullført emnet har studenten følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om sentrale vitenskapsteoretiske spørsmålsstillinger i pedagogikk
- har kunnskap om forskningsmetoder med relevans for studier av virksomhet i og omkring skole og læreryrket
- har kunnskap om sentrale praktiske, faglige og pedagogiske utfordringer i steinerskolens virksomhet
- har inngående kunnskap om det emnet som den enkelte har fordypet seg i gjennom FoU-oppgaven

Ferdigheter

Studenten

- kan søke, vurdere og anvende relevant pedagogiske teori og forskning for å forbedre og videreutvikle læringsarbeidet i steinerskolen
- kan innhente, vurdere og bruke teoretisk og forskningsbasert kunnskap for å belyse og utdype en pedagogisk problemstilling slik den er formulert i FoU-oppgaven
- kan bruke forskningsmetoder som er relevante for oppgavens forskningsspørsmål
- har ferdigheter i akademisk skriving

Generell kompetanse

Studenten

- kan vise et faglig engasjement i viktige spørsmål om skole og opplæring, og på et forskningsmessig grunnlag kunne analysere og formidle et sammensatt fagstoff på en overbevisende måte
- kan selvstendig forholde seg til forskningsetiske problemstillinger

Innhold

- Kunnskapsteori og forskningsmetode
- Pedagogisk fordypning av et bestemt tema
- Forskningsetikk
- Akademisk skriving

Arbeidsmåter

Arbeidet med FoU-oppgaven starter med et skriveseminar, og den skal leveres til fastsatt tid i høstsemesteret. Det er avsatt tid til selvstendig arbeid med oppgaven. Kandidaten får tildelt en veileder fra kollegiet på lærerutdanningen.

Oppgaven legges fram ved en muntlig presentasjon der medstudenter, representanter for lærerkollegiet og sensorene er tilstede.

Arbeidskrav

- Deltakelse i obligatorisk undervisning, skrivekurs, gruppearbeid og tekstdeling
- Levering av problemstilling og deler av teksten til fastsatte datoer
- Deltakelse i gruppeveiledning og individuell veiledning; ta imot veiledning underveis i oppgavearbeidet

Vurdering

FoU-oppgaven blir vurdert av intern og ekstern sensor med karakterskala A – F. Veileder er vanligvis intern sensor. Tittel og karakter på FoU-oppgaven noteres på vitnemålet.

Kriterier for karakterfastsettelse og bestemmelser om sensur, klage, gjentak finnes i studiehandboken og på læringsplattform.

Hvis oppgaven vurderes til karakteren F, ikke bestått, kan kandidaten levere ny oppgave til angitt frist.